

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 18. 08. 2014 r.

III.7060.88.2014.L.N.

Pan
Mateusz Szczurek
Minister Finansów

Szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że na tle jednej ze skarg skierowanych do Rzecznika pojawił się problem konstytucyjności art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

Chodzi o brzmienie tego przepisu obowiązujące od dnia 1 stycznia 2003 r., nadane ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 241, poz. 2074). Zgodnie z tym przepisem przedawnieniu nie ulegają należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia.

Skarżący zasadnie zwraca uwagę, że treść tego przepisu jest zbieżna z brzmieniem art. 70 § 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r., poz. 749), obowiązującym od 1 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 2002 r. W świetle tego przepisu nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym, jednakże po upływie terminu przedawnienia zobowiązania te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu.

Powyższy przepis został uznany przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 8 października 2013 r., sygn. akt SK 40/12, za niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji.

W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał wskazał w szczególności, że sprzeczne z ustawą zasadniczą jest całkowite wyłączenie przedawnienia zobowiązań podatkowych zabezpieczonych hipoteką przymusową. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego „całkowity brak przedawnienia należności zabezpieczonych hipoteką przymusową podczas kontroli podatkowej powoduje pozorność instytucji przedawnienia. Efektem tej regulacji jest także zróżnicowanie zakresu czasowego obowiązków podatników w zależności od arbitralnego kryterium, tj. posiadania nieruchomości, na których można ustanowić hipotekę przymusową, bez względu na genezę, charakter i zakres zaległych należności podatkowych czy postawę podatnika podczas kontroli podatkowej. Ten sam cel (tj. zapewnienie maksymalnej ściągальności podatków) można osiągnąć mniej dolegliwymi dla podatnika metodami, tj. przerwaniem biegu przedawnienia na czas kontroli podatkowej. Całkowity brak przedawnienia należności zabezpieczonych hipoteką przymusową stanowi więc przekroczenie zakresu swobody regulacyjnej, przysługującego ustawodawcy w zakresie prawa podatkowego”.

Zakwestionowany art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej w badanym przez Trybunał Konstytucyjny brzmieniu utracił moc obowiązującą 31 grudnia 2002 r. Jego obecnym odpowiednikiem jest art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej w brzmieniu: *Nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym, jednakże po upływie terminu przedawnienia zobowiązania te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu.* Brzmienie tego przepisu budzi podobne wątpliwości i wymaga pilnej interwencji ustawodawcy, na co wskazał Trybunał w końcowej części uzasadnienia wyroku w sprawie SK 40/12. Zbliżone brzmienie przepisu art. 24 ust. 5 ustawy systemowej do uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niekonstytucyjny art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej nie może prowadzić do uznania, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r., sygn. akt SK 40/12, znajduje zastosowanie do art. 24 ust. 5 ustawy systemowej.

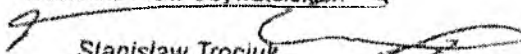
W opinii Rzecznika brzmienie art. 24 ust. 5 ustawy systemowej budzi podobne wątpliwości konstytucyjne i z tego względu kwestia ta powinna być objęta pilną interwencją prawodawczą. W tej sytuacji Rzecznik zwrócił się w dniu 15 stycznia 2014 r. do Ministra Pracy i Polityki Społecznej z wnioskiem o podjęcie stosownych zmian prawodawczych, związanych z usunięciem niekonstytucyjnej regulacji prawnej.

W odpowiedzi z dnia 19 maja 2014 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej poinformował, że zostały przeprowadzone konsultacje z Ministrem Finansów. W ich wyniku ustalono, że zmiany dotyczące zobowiązań podatkowych w ustawie - Ordynacja podatkowa, powinny być spójne ze zmianami w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych i optymalnym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie ich w jednym akcie prawnym. Rzecznik uzyskał także zapewnienie, że prace legislacyjne w kierunku realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie SK 40/12 są prowadzone przez Ministerstwo Finansów.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę Pana Ministra o przekazanie informacji o stanie prac nad wykonaniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie SK 40/12 oraz potwierdzenie, że projektowane zmiany dotyczyć będą również przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Z przeze mnie

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich